

Program vzdělávání pro 1. semestr celoživotního vzdělávání (dále jen „CŽV“) v akreditovaném studijním programu, studijní obory:

1. VEŘEJNÁ SPRÁVA
2. PRÁVNÍ VZTAHY K NEMOVITOSTEM

1. ročník, podzimní semestr, akad. rok 2004/2005

Program vzdělávání v předmětu:

ZÁKLADY STÁTOVĚDY A ÚSTAVNÍHO PRÁVA

a) Cíl CŽV:

Cílem CŽV v předmětu Základy státovědy a ústavního práva je seznámit posluchače se základními a výchozími pojmy a problémy státovědy a ústavního práva, se strukturou a fungováním moderního státu, charakterizovat ústavu a ústavní právo samotné a konečně zabývat se problematikou Listiny základních práv a svobod obecně i v kontextu jednotlivých oborů BKS. Pozornost bude věnována základním předpisům ústavního práva a metodám práce s těmito předpisy.

b) Přednášky:

1. 27. 9.: Stát a společnost. Stát jako instituce. Státní moc, dělba moci. Organizace státu. Formy vlády
doc. Svatoň.
2. 11.10.: Formy vlády (dokončení). Ústava (základní pojmy. Forma vlády v ČR. Zákonodárství, Správa, Soudnictví, Právní ochrana
doc. Svatoň, prof. Filip
3. 25. 10. : Listina základních práv a svobod. Ústavní soudnictví v ČR
prof. Filip

c) Semináře:

1. Pojem státu. Funkce státu. Státní území a obyvatelstvo. Konkrétní orgán veřejné moci a jeho postavení. Zadání a konzultace tématu písemné práce.
2. Listina základních práv a svobod. Orientace v Ústavě ČR a v Listině ZPS.

d) zkoušky:

Postupové zkoušky budou konány především u vyučujících vedoucích příslušný seminář ve zkušebním období podzimního semestru a v prodlouženém zkušebním období podzimního semestru v termínech, které budou vypsány v informačním systému. Počet přihlášek na jednotlivé termíny bude stanoven.

e) Témata písemných prací:

1. Rozbor specifik státu jako instituce.
2. Charakteristika a znaky státní a veřejné moci.
3. Charakter, znaky a typy moderního státu.
4. Pojem státního orgánu a jeho charakteristika z hlediska typového a druhového.
5. Právní status státního orgánu obecně a jeho aplikace z hlediska vybraného státního orgánu.
6. Zásady organizace státu (včetně zásad organizace veřejné a státní správy).
7. Znaky a principy demokracie.
8. Suverenita lidu, přímá a zastupitelská demokracie.
9. Srovnání parlamentní a prezidentské formy vlády.
10. Postavení parlamentu z hlediska formy vlády (obecně nebo v ČR).
11. Postavení hlavy státu v moderním státě (obecně nebo v ČR).
12. Postavení vlády a ústředních orgánů státní správy v moderním státě (obecně nebo v ČR).
13. Veřejná správa v moderním státě (obecně nebo v ČR).
14. Charakteristika soudnictví a ostatních forem a prostředků ochrany práva (obecně nebo v ČR).
15. Ústava ČR jako základní zákon. Znaky. Klasifikace.
16. Obsah Ústavy ČR z hlediska ústavní teorie.
17. Forma Ústavy ČR z hlediska ústavní teorie. Název. Systematika. Právní síla. Procedura změn.
18. Právní režim státního území ČR.
19. Obyvatelstvo ČR z hlediska ústavního práva.
20. Listina základních práv a svobod. Obecná charakteristika.
21. Listina základních práv a svobod a trestní řízení. Základní vazby.
22. Základní lidská práva a svobody v Listině.
23. Hospodářská, sociální a kulturní práva v Listině.
24. Právo na soudní a jinou právní ochranu v Listině.
25. Politická práva v Listině.
26. Státní moci v Ústavě ČR. Moc zákonodárná, výkonná a soudní.
27. Charakteristika ústavního soudnictví v ČR. Postavení Ústavního soudu v soustavě státních orgánů.
28. Organizace Ústavního soudu ČR podle zák. č. 182/1993 Sb. (funkcionáři, plénum a senáty).
29. Základní pravidla řízení před Ústavním soudem ČR.

30. Řízení o ústavních stížnostech.

Každý posluchač si v rámci prvního semináře vybere podle vlastního zájmu některé z uvedených témat písemné práce. Jiné než uvedené téma možno dohodnout s učitelem vedoucím seminář. Rozsah písemné práce je 6 - 8 stran strojopisu. Není-li upřesněno jinak, písemná práce se odevzdává, popř. zasílá **na jméno učitele vedoucího seminář nejpozději deset pracovních dnů před konáním zkoušky.**

f) Zkušební otázky pro ústní zkoušku

1. Stát a společnost. Charakteristika státu jako instituce.
2. Charakteristika státní a veřejné moci a suverenity státu. Legitimita státní moci.
3. Pojem státu, státní území a obyvatelstvo.
4. Funkce státu. Zákonodárství, správa, soudnictví a právní ochrana.
5. Organizace státu, státní mechanismus. Zásady organizace státu.
6. Pojem státního orgánu; působnost státního orgánu.
7. Pravomoc a státně mocenský charakter činnosti státního orgánu. Charakteristika způsobu vzniku a osobního složení státního orgánu.
8. Znak a principy demokracie.
9. Suverenita lidu, přímá a zastupitelská demokracie jako složky formy vlády.
10. Volby a volební systémy.
11. Pojem a charakteristika formy státu a formy vlády.
12. Charakteristika vztahů mezi nejvyššími státními orgány. Dělbba moci. Parlamentarismus.
13. Charakteristika a typy monarchií.
14. Parlamentní forma vlády.
15. Prezidentská forma vlády.
16. Charakteristika parlamentu jako jednoho z nejvyšších státních orgánů.
17. Charakteristika hlavy státu jako jednoho z nejvyšších státních orgánů.
18. Charakteristika vlády a ústředních orgánů státní správy.
19. Charakteristika územní státní správy.
20. Charakteristika soudnictví a ostatních forem a prostředků ochrany práva v moderním státě.
21. Pojem ústavy. Typy ústav.
22. Ústavní právo. Pojem, předmět a prameny.
23. Funkce, předmět, obsah a forma ústavy. Dynamismus a stabilita ústavy.
24. Zařazení Ústavy ČR z hlediska typologie.
25. Obsah ústavy a zvláštnosti obsahu Ústavy ČR. Pojem ústavního zákona a ústavního pořádku. 26. Vnitřní struktura a vnější forma ústavy. Název, systematika, vyšší právní síla a procedura změny Ústavy ČR. Nezměnitelná ustanovení.

27. Obyvatelstvo ČR z hlediska veřejného práva. Obyvatel. Občan. Cizinec. Bezdomovec. Národnostní a etnická menšina. Lid. Národ.
28. Státoobčanský a cizinecký režim. Pobyt na území ČR.
29. Státní moc v Ústavě ČR. Pojem státní moci. Nositel státní moci. Formy výkonu státní moci. Moc zákonodárná, výkonná a soudní.
30. Parlamentní demokracie jako forma vlády ČR. Odlišnosti od prezidentské formy vlády a vlády shromáždění.
31. Postavení parlamentu, prezidenta a vlády podle Ústavy ČR.
32. Základní charakteristika Listiny základních práv a svobod. Příprava, zařazení v ústavním pořádku, právní síla, systematika.
33. Pojem základních práv a svobod. Jejich klasifikace. Nositelé, adresáti a obsah základních práv a svobod.
34. Základní lidská práva a svobody podle Listiny.
35. Politická práva podle Listiny.
36. Práva národnostních a etnických menšin, práva hospodářská, sociální a kulturní podle Listiny.
37. Právo na soudní a jinou právní ochranu podle Listiny.
38. Charakteristika ústavního soudnictví v ČR. Postavení Ústavního soudu v soustavě státních orgánů.
39. Organizace Ústavního soudu ČR podle zák. č. 182/1993 Sb. (funkcionáři, plénum a senáty).
40. Základní pravidla řízení před Ústavním soudem ČR.
41. Řízení o ústavních stížnostech.

g) Studijní literatura a právní předpisy

Filip, J., Svatoň, J., Zimek, J.: Základy státovědy, MU, Brno, 3. vydání, 2002 případně jiné předcházející vydání (vybrané kapitoly)

Filip, J.: Ústavní právo 1. Základní pojmy a instituty. Ústavní základy ČR. MU a Doplněk, 4. vyd. Brno 2003 (vybrané kapitoly)

Filip, J.: Vybrané kapitoly z ústavního práva. 2.vyd., MU, Brno 2001 (vybrané kapitoly)

Ústavní zákon ČNR č. 1/1993 Sb., Ústava ČR

Listina základních práv a svobod (č. 2/1993 Sb.)

zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu

h) zkouška

- ke zkoušce je třeba zápočet

- zkouška je ústní a zkoušený(-á) ji vykonává bez písemné přípravy

24. září 2004

doc. JUDr. Jan Svatoň, CSc.

garant předmětu